

Податковий фактор стимулювання міжнародного трансферу технологій

В останні десятиліття ХХ ст. більшість технологічно розвинених держав світу стали активно використовувати різні механізми податкового стимулювання інноваційної діяльності. Дана практика виявилася більш ефективним способом підтримки інновацій, ніж прямі субсидії та забезпечила значний приплив приватних інвестицій у дослідження та розробки.

Широкий резонанс придбало дослідження UNCTAD «Трансфер технологій для успішної інтеграції в глобальну економіку» (2003), що має виняткове значення для України, інших країн СНД. Було проаналізовано три приклади успішного становлення галузей промисловості, що мають значне міжнародне значення: виробництво ліків в Індії, автомобілебудування у Південній Африці та літакобудування в Бразилії [1]. Зокрема, створення національного виробництва літаків стало можливим завдяки саме застосуванню комплексу засобів державного впливу, що включало спеціальне податкове регулювання.

Податкове стимулювання інноваційних досліджень у ринковій економіці має ряд переваг у порівнянні з бюджетними субсидіями, оскільки таке стимулювання зберігає автономність приватного сектора і його економічну відповідальність за вибір напрямків інновацій та їх реалізацію, не створює ринку знань і нововведень, що штучно підтримується державою, незважаючи на критерії економічної діяльності та вимагає меншої бюрократизації.

У випадку міжнародного трансферу податкові стимули сприяють [2]:

1) залученню інвестицій у високотехнологічні галузі економіки. Інвестування в наукоємні галузі приводить до появи нових робочих місць, збільшенню обсягів експорту та модернізації економіки. Всі зони інноваційного росту у світі надають значні податкові пільги інвесторам, що вкладають засобу у розвиток наукоємних, галузей високих технологій. Особливо значна

конкуренція спостерігається в Південній і Східній Азії. Так, в 2000 р. Китай, Індія, Сінгапур і Таїланд заявили про нові стимули інвестицій і проектів, особливо в електронну промисловість. В 2003 р. Китай представив нові податкові стимули для розвитку наукомістких галузей (з 1 січня єдина ставка податку на доходи підприємств у КНР становить 25%; для підприємств нових і високих технологій – 15%; для малих малорентабельних підприємств – 20%).

2) імпорту високотехнологічного устаткування. У цьому випадку традиційні галузі економіки можуть бути досить конкурентоздатними на світовому ринку та можуть приносити значний доход. Наприклад, Румунія в деяких випадках звільняє експортерів технологій та устаткування від сплати мит. У провінції Тайвань (Китай) нові правила, що вступили в дію в 2003 р., дозволяють компаніям з наукоємних галузей не платити мита на ввіз устаткування, якщо дане устаткування відсутнє на внутрішньому ринку;

3) підготовці висококваліфікованих фахівців. Іноземні фахівці запрошуються в компанії з метою навчання місцевих співробітників знанням і навичкам, необхідним для роботи з технологією. Високі ставки особистого прибуткового податку в країнах-імпортерах звичайно приводять до того, що строк перебування іноземних фахівців у компаніях, що імпортує технології або устаткування, є обмеженим. В результаті, іноземні фахівці не можуть повною мірою поділитися зі своїми місцевими колегами всіма необхідними знаннями, навичками та досвідом. Тому як розвинені, так і країни, що розвиваються, надають податкові привілеї даним співробітникам. Наприклад, у Таїланді іноземні фахівці протягом двох років сплачують особистий прибутковий податок, ставка якого не перевищує 15%, у той час як ставка податку на доходи місцевих жителів може підніматися до 37%. У Республіці Корея іноземні фахівці в наукомістких галузях звільняються від сплати прибуткового податку.

Щоб схема відрахування податків позитивно впливала на загальний обсяг інвестицій у НДДКР, необхідно підтримувати законодавство в цій сфері на простому та доступному для розуміння рівні таким чином, щоб приватні інвестори могли раніше розрахувати суму передбачуваної податкової субсидії.

Таким чином, вплив податкової субсидії на процес ухвалення рішення відносно інвестицій у НДДКР всередині компанії мало важливе значення. Будь-яка непередбачуваність, що стосується податкової субсидії, робить її менш ефективною. Доцільно віддавати перевагу податковому кредиту, існуючому у Канаді та Великобританії, що не залежить від податку на прибуток.

Високотехнологічні компанії (стартапи) отримують вигоди від такого податкового кредиту – вони часто витрачають значні суми на НДДКР протягом перших декількох років, що передують початку одержання прибутку. На додаток до цього, повинна бути виключена будь-яке посилення на те, що для того, щоб стати об'єктом відрахування, дослідження повинні бути успішні. Така умова закону заперечує дійсність, у якій трансфер технологій являє собою споконвічно ризиковий бізнес та утримує компанії від витрат. Крім того, за можливості, необхідно використати оподаткування імпорту як стратегічний механізм захисту вітчизняних виробників високотехнологічної продукції.

В Україні з метою розвитку високих технологій запропоновано законопроект, що за аналогією припускає встановлення ставки податку на прибуток для науково-дослідних підприємств і підприємств-розроблювачів програмного продукту, що входять у національний проект "Технополіс", на рівні 0% протягом перших п'яти років з моменту придбання статусу учасника нацпроекту та на рівні 8% – протягом наступних 5 років.

Список джерел

1. Капица Ю.М. Международно-правовое регулирование в сфере трансфера технологий и национальные приоритеты: проблемы соотношения [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iee.org.ua/files/alushta/33-kapica-mejdunarodnoe_pravovoe_reg.pdf
2. Шмарловская Г.А. Налоговое стимулирование трансфера технологий: мировой опыт / Г.А. Шмарловская // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності / ПДТУ. – Маріуполь, 2011. – Т. 1. – С. 55-60.
3. Коммерциализация результатов научно-технической деятельности: европейский опыт, возможные уроки для России. – М.: ЦИПРАН РАН, 2006. – 264 с.
4. Омеляненко В. А., Кулініч К. М. Міжнародні процеси інтелектуальної міграції в контексті глобальних інноваційних тенденцій [Електронний ресурс] / В. А. Омеляненко, К. М. Кулініч. – Режим доступу: http://www.asconf.com/eng/archive_view/103
5. Хворост О. О. Інституціональні основи міжнародного трансферу технологій / О. О. Хворост, В. А. Омеляненко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності = Theoretical and Practical Aspects of Economics and Intellectual Property : збірник наукових праць / ПДТУ. – Маріуполь, 2011. - Т. 1. - С. 202-207.
6. Омеляненко, В.А. Теоретичні основи та аналіз світового досвіту міжнародного

розвитку високотехнологічних кластерів [Електронний ресурс] / В.А. Омеляненко, Н.О. Вернидуб // Междисциплинарные исследования в науке и образовании. – 2013. – № 2 Sm; Режим доступу: www.es.rae.ru/mino/160-1281

Національний податковий простір: пріоритети та суспільні цінності: Тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (7 листопада 2013 р.). – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. – С. 150–153.